

Cattleya, az orchideák királynője

Orchideakiállítás és –vásár
2014. november 14-16.

Látogatásunk az orchideák birodalmában

2014. november 14-én ellátogattunk a Magyar Mezőgazdasági Múzeumba a Veres Péter Gimnázium 8.a, 8.b és a 10.c osztály biológia szakköröseivel Boncz Andrea és Őze Noémi tanárnő vezetésével.

A látvány csodás volt, ezt szeretnénk bemutatni a következő pár diában.

Jó szórakozást mindenkinek!

Kosborfélék vagy orchideafélék (Orchidaceae)

- ◉ orchideafélék a növényvilág legnagyobb fajszerű családja, közel 22 000-30 000 természetes módon kialakult fajjal (a virágos növények 6–11%-a ide tartozik)
- ◉ ezek mellett 150 000 hibridfajta is létezik
- ◉ ez a hatalmas fajszerű feltehetően az orchideafélék viszonylagos fiatalságából (a legrégebbi, bizonyosan orchideaként beazonosítható lelet „mindössze” 15 millió éves) eredő genetikai változékonyságnak köszönhető

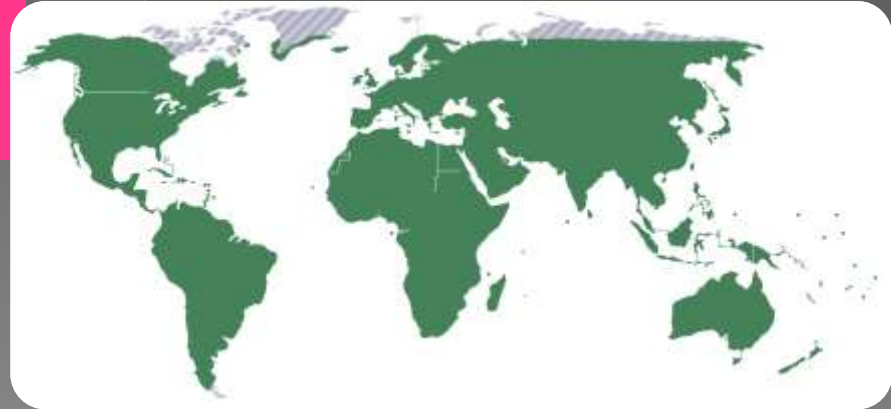
Kosborfélék vagy orchideafélék (Orchidaceae)

- ◉ A legnagyobb nemzetségek:
- ◉ *Bulbophyllum* (2000 faj)
- ◉ *Epidendrum* (1500 faj)
- ◉ *Dendrobium* (1400 faj)
- ◉ *Pleurothallis* (1000 faj)
- ◉ a családba tartozik a vanília (*Vanilla*), a kosbor (*Orchis*) (típusnemzetség)
- ◉ és több termesztett növénynemzetség, mint a *Phalaenopsis*, a *Cattleya* és a *Cymbidium*

Kosborfélék vagy orchideafélék (Orchidaceae)

- ◉ Elterjedés:
- ◉ A kosborfélék kozmopoliták, csaknem minden szárazföldi élőhelyen előfordulnak a sivatagok és gleccserek kivételével
- ◉ Többségük a trópusokon található, főleg Ázsiában, Dél-Amerikában és Közép-Amerikában

Kosborfélék vagy orchideafélék (Orchidaceae)

- megtalálhatók a déli sarkkör fölött, dél-Patagóniában, de még az Antarktiszhoz közeli Macquarie-szigeteken is
- trópusi Amerika: 300-350 nemzetség
- trópusi Ázsia: 250-300 nemzetség
- trópusi Afrika: 125-150 nemzetség
- Óceánia: 50-70 nemzetség
- Európa és mérsékelt égövi Ázsia: 40-60
- Észak-Amerika: 20-30 nemzetség

Kosborfélék vagy orchideafélék (Orchidaceae)

- Kárpát-medencei előfordulás
- a kosborfélék több mint ötven, ebből hazánkban 47 faja őshonos (további öt alfajjal és mintegy százféle hibriddel)
- talajlakók (a környező országokban a kosborfélék minden faja védett, Magyarországon csak egyesek)

Kosborfélék vagy orchideafélék (Orchidaceae)

- ◎ A fontosabb nemzetségek:
- ◎ Orchideae nemzetségcsoport:
 - bangó (*Ophrys*),
 - kosbor (*Orchis*),
 - ujjaskosbor (*Dactylorhiza*);
- ◎ Neottieae nemzetségcsoport:
madársisak (*Cephalanthera*)

Az orchideák virága

- egyszikűek : az orchideák virágtakarólevelei egyneműek, azaz nem különülnek csészére és pártára, virágtakarót két körben elhelyezkedő **6 db** lepellevél alkotja (3 belső, 3 külső)
- mivel a külső kör levelei gyakran zöldes színűek, nem feltűnőek, gyakran nevezik ezeket **csészének** (szepalum), a belsőket pedig **szirmoknak** (petalum).

Az orchideák virága

- a lepellevelek gyakran nagyon különböznek egymástól, legfeltűnőbb közöttük a belső kör egyik, **mézajakká** módosult levele
- a mézajak gyakran alakul át kiöblösödő **rovarcsapdává**, vagy hátsó részén olyan sarkantyú alakul ki, amelyben a rovarok csalogatásához szükséges nektár vagy egy pollenszerű képződmény (*pseudopollen*) gyűlik össze

Az orchideák gyökere

- a gyökérzet általában erős, vastag, tápanyagok raktározására is alkalmas (mellékgyökérrendszer)
- gyökerei gyakran a fakéregre tapadnak vagy szabadon lelógnak
- a gyökerek csúcsán figyelhető meg, hogy a gyökerek klorofillt is tartalmaznak, vagyis részt vesznek az asszimilációban

Cattleya

- a **Cattleya** az orchideák kétszáz éves történelme során a legkeresettebb, leginkább csodált és legkedveltebb orchideanemzetség
- története a 19. század első évtizedéig nyúlik vissza:

Európai „kaland”

- Az első ilyen orchidea kalandos úton Európába érkezett. A Dél-Amerikából származó növény más orchideák zöld csomagolóanyagaként került Angliába. A ládából előkerülő gyökeres növényekre William **Cattley**, a kor neves orchideagyűjtője figyelt fel. Az elültetett növény kivirágzott, és szépsége rögtön meg is hódította a kertészek, botanikusok és az orchideakedvelő arisztokrácia széles körét, sőt, soha nem látott orchideaalázat indított el Európá-szerre.

A Cattleya virágkora

- a hibridizációs technikák fejlődésének köszönhetően az 1950-es évektől kezdve egyre több Cattleya-hibrid vált elérhetővé a gyűjtők számára
- Az orchidearajongók különösen szívesen tartják ezt a fajtát, mivel a növények kiválóan alkalmasak lakásban való tartásra is

Köszönöm a figyelmet!